

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КУРАТОРА ГРУПИ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу 09-261М групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітньої програми Початкова освіта

Шершньова Вікторія Вікторівна

Керівник д.пед.н., професор Андрієвський Б.М.

Рецензент вчителька початкових класів вищої
категорії, вчитель-методист Чорнобаївського
ліцею Воронова Л.М.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Педагогічні засади інституту кураторства закладів вищої освіти.....	6
1.1.Організація виховної діяльності із здобувачами вищої освіти.....	6
1.2.Роль куратора в процесі гуманізації вищої освіти	12
1.3. Виховний імідж сучасного куратора навчальної групи.....	20
РОЗДІЛ 2. Технології фасилітаційної взаємодії в роботі куратора.....	24
2.1.Організація партнерської взаємодії куратор-здобувач вищої освіти.....	24
2.2.Педагогічні умови взаємодії в академічній групі.....	26
2.3.Прогнозування результатів сформованості особистості сучасного куратора академічної групи.....	32
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	46
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності.....	46

ВСТУП

Інститут кураторства має вражаючу історію. Головна задача кураторства організувати педагогічний вплив на вихованців. Враховуючи засади модернізації вищої освіти інститут кураторства набуває відповідних змін. Організаційна діяльність носить інноваційний характер, до особистості куратора висуваються більш жорсткі вимоги. Таким чином, «робота куратора вищого навчального закладу – це висококваліфікована розумова праця щодо підготовки й виховання кадрів спеціалістів вищої кваліфікації з усіх галузей господарської діяльності, інтелектуальної еліти суспільства та української інтелігенції» [7, 19, 30].

Як відомо, діяльність куратора можна вважати успішною, якщо вона інтегрує навчальну та позанавчальну діяльність. У той же час в педагогічній практиці існує протиріччя між виконанням багатьох функцій куратором навчальної групи, та відсутністю чіткого визначення напрямів виховної діяльності спрямованої на виховання молоді.

На сучасному етапі зміст діяльності куратора регламентується основними державними документами України, а саме: Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 рр., розробленій на виконання Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (від 3.07.2020 № 210/2020), Стратегії національно-патріотичного виховання молоді (№ 286/2019 від 18.05.2019 р.). Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», «Концепції національного виховання студентської молоді» (07.07.2009), затвердженою Міністерством освіти і науки України.

Проблеми організації виховної роботи в закладах освіти привертають увагу багатьох дослідників. До найбільш актуальних і складних проблем організації виховної роботи зі студентами у вищій школі можна віднести теоретико-методологічні засади національного

виховання (Р. Гарифуллина, О. Токар, Г. Троцько та інші), педагогічні умови організації виховної роботи у вищих закладах освіти (Р. Абдулов, Т. Буяльська, Л. Делінгевич, А. Лозенко, С. Романова), організаційні форми виховного впливу на особистість (В. Балицький, Г. Сорока, Н. Чибісова та інші). Проблема ролі і місця куратора, його організаційно-виховна діяльність в академічній групі в певній мірі висвітлена в працях Р. Абдулова, С. Вітвицької, І. Авдєєвої, Л. Ковінько, С. Романової та інших. Діяльність куратора академічної групи, що спрямована на формування особистості студента ґрунтовно досліджувалась І. Авдєєвою, І. Ісаєвим, В. Кобільченко, А. Лозенко.

В колі уваги сучасного куратора не тільки процес реалізації соціальної ролі педагога і наставника, але і складний процес соціалізації студентів, посильна допомога в адаптації до процесу навчання. Актуальність обраної теми обумовлено змінами форм організації роботи педагогів в інституті кураторства. Зокрема виконання фасилітаційної функції куратора навчальної групи та його толерантне ставлення до вихованців.

Аналіз наукової літератури дозволив виокремити проблему організації діяльності куратора та обґрунтування необхідних якостей задля спілкування із здобувачами вищої освіти. Було сформульовано тему дослідження у такій спосіб *«Організація роботи куратора групи здобувачів вищої освіти»*.

Мета: зреалізувати виховний потенціал сучасного куратора навчальної групи в процесі організації виховної діяльності з здобувачами вищої освіти.

Об'єкт дослідження – процес удосконалення діяльності сучасного куратора академічної групи.

Предмет дослідження умови розвитку педагогічно доцільних якостей куратора академічної групи закладу вищої освіти у спільній діяльності з групою майбутніх вчителів початкових класів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасні підходи щодо інституту кураторства.
2. Обґрунтувати особливості зміни вимог до організації роботи куратора вищого навчального закладу.
3. Розробити комплекс педагогічно доцільних умов розвитку особистості сучасного куратора академічної групи здобувачів вищої освіти.

У гіпотезі дослідження сформульовано передбачення того, що результативність організації роботи куратора академічної групи значно покращиться за умов створення психоемоційного комфорту та створення ситуації успіху у студентоцентрованому освітньому середовищі; стимулювання партнерів до рефлексивної діяльності, яка розглядається як важливий механізм усвідомлення успіху і неуспіху; фасилітаторство.

Методи дослідження підібрано відповідно до аналізу змісту магістерської роботи, перевірки гіпотези: системний аналіз, педагогічне спостереження.

Наукова новизна обумовлена змінами інституту кураторства в університетах України. Окреслено принципи фасилітативної роботи сучасного куратора академічної групи.

Практичне значення полягає в тому, що укладено комплекс педагогічних умов організації роботи куратора, виокремлено засоби формування толерантного спілкування зі здобувачами вищої освіти.

Апробація результатів дослідження представлена у статті у збірнику «Магістерські студії».

Структура роботи. Робота складається з змісту, двох розділів, висновків та списку літератури. Випускова робота проілюстрована рисунками та таблицями. Список використаних джерел містить 59 джерел. Загальна кількість сторінок - 45.

РОЗДІЛ 1. Педагогічні засади інституту кураторства закладів вищої освіти

1.1. Організація виховної діяльності із здобувачами вищої освіти

Концепція виховної діяльності в університеті побудована згідно вимог Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепції національно-патріотичного виховання системи освіти України, статутом університету. У Конституції України визначається, що людина є найвищою соціальною цінністю. Тому метою освіти є загальний і психічний розвиток людини як неповторної особистості, цінності суспільства.

При організації виховного процесу важливо пам'ятати про умови його результативності, а саме: «формування морального обличчя особистості відбувається на основі діяльності людини і її спілкування із оточуючими; співвіднесення зовнішніх впливів з індивідуальними особливостями особистості; знання джерел і рушійних сил її самовизначення» [23,с. 67].

Виховна робота в Університеті являє собою важливий складник освітнього процесу, пріоритетний компонент формування культури, духовності, суспільної свідомості. «Система реалізації виховних завдань спрямована на забезпечення умов для виконання таких завдань: «самореалізація особистості відповідно до її здібностей, суспільних інтересів; розуміння потреби та високої цінності українського громадянства; формування поваги до змісту основних нормативних документів України; розуміння потреби дотримуватися законів; вивчати та цінувати надбання української державності та духовності; збереження української національної ідентичності; сприяння духовному та фізичному розвитку здобувачів вищої освіти; виховання почуття громадянської свідомості та патріотизму; забезпечення рівних

можливостей здобуття освіти всіма здобувачами вищої освіти; захист прав, свобод й інтересів кожного; виховання поваги до людської гідності; вільне формування у здобувачів освіти власної світоглядної позиції, соціальної активності та відповідальності, внутрішньої потреби бути залученим/залученою до суспільно корисної праці; виховання родинної свідомості, працелюбності, любові до рідної землі й інших притаманних українському народу ментальних рис; для утвердження сімейних цінностей і запобігання асоціальним проявам у сім'ї, насамперед жорстокості та насилля, забезпечення підтримки родин, які перебувають у складних життєвих обставинах або в зоні ризику потрапляння в такі ситуації; підтримка ініціатив, спрямованих на запобігання насиллю в родині; для активізації ініціатив, спрямованих на створення рівних можливостей для здобуття освіти молодими батьками; зростання рівня поінформованості профспілок; консолідація зусиль із профспілковим активом і студентським самоврядуванням у створенні дружньої атмосфери до ефективного поєднання навчання та материнства/батьківства» [5]

Важливим у організації виховної діяльності є дотримання принципів, на яких базуються цілі та завдання виховання здобувачів вищої освіти. Зокрема виділяють такі: «гуманізм і толерантність, повага до студентів, їхніх ціннісних орієнтацій і переконань, політичних симпатій, релігійних уподобань; урахування індивідуальних нахилів і здібностей студентів, рівня їхнього інтелектуального та загальнокультурного розвитку, специфіки курсу навчання і майбутньої спеціальності; партнерство як форма стосунків між викладачами і студентами, співпраця у розв'язанні питань навчання, відпочинку, побуту, широке використання можливостей профкому студентів та аспірантів, підтримка і стимулювання студентських ініціатив; єдність навчання, виховання та науково-дослідної роботи, що передбачає добросовісне виконання кожним студентом своїх функціональних

обов'язків і громадських доручень, участь у науково-дослідній роботі та громадському житті групи, курсу, факультету; цілісність і системність виховного впливу на студентів ректорату, деканату, кафедр, інших структурних підрозділів, викладачів, профкому студентів та аспірантів; пріоритет загальнолюдських цінностей, їх органічне поєднання з цінностями національними» [55].

Сучасні вчені підкреслюють, що з «впровадженням компетентнісного підходу у вищу освіту необхідно приділяти увагу формуванню у студентів професійної культури, розвитку мобільності та налагодженню міжнародних контактів» [8, с. 123-127]. Дана робота, на думку дослідників, «повинна вестися куратором з урахуванням вікових та соціально-психологічних особливостей здобувачів вищої освіти. Як відомо, «куратор відіграє особливу роль в придбанні студентами досвіду в побудові взаємодії на суб'єкт-суб'єктної основі, він значно впливає на становлення особистості майбутнього професіонала, на усвідомлення соціальної значущості обраної професії. Кураторська діяльність є сполучною ланкою всіх суб'єктів пізнавальної діяльності» [там же].

Аналіз виховних концепцій закладів вищої освіти свідчить про глибоке розуміння важливості виховання сучасної молоді. Зокрема, можна навести приклад концептуальних засад організації виховної діяльності у вишу.

Концепція виховної роботи в університеті є національно-демократичною. «Це означає, що: виховання є національним, тобто спрямованим на розвиток національного самоусвідомлення і всі аспекти виховання мають відповідати духові і стратегічним цілям української нації і держави, нашій виховній традиції та ментальності; другою домінуючою тенденцією виховного процесу стає демократизація особистості і пристосування її до життя в умовах свободи. Виховання - це процес впливу на особистість, здійснюваний протягом її життя з метою передачі досвіду представників свого роду, етносу, народу,

світової громадськості, частіше цілеспрямований і планомірний, організований шляхом взаємодії вихователя і вихованця, під час якої відбувається вплив на пізнавальну, мотиваційну, емоційну, волюву та інші його сфери з метою розвитку світогляду (у тому числі й наукового), духовно-моральних, етичних, ділових якостей» [4].

«Виховання у вищій школі є цілеспрямованим процесом, який відбувається з врахуванням особливостей кожного конкретного навчального закладу, зокрема професіоналізму професорсько-викладацького складу, який значною мірою є носієм духовно-моральних, етичних, ділових якостей, рівня його взаємодії зі здобувачами вищої освіти і впливу на їх свідомість з метою формування у них виваженої життєвої позиції, вміння сприймати, використовувати, поширювати і здобувати необхідний досвід, здатності бути носіями провідних ідей, організаторами суспільно-політичного життя в країні» [4]

Ідеал виховання – це «громадянин України, збагачений загальнолюдськими та національними цінностями, який керується у своїй діяльності вимогами загальнолюдського й національного етикету, спроможний діяти творчо в сучасних умовах, це справжній патріот, який дбає про свою честь і гідність. Впровадження у виховну практику цього ідеалу передбачає одночасний розвиток інструментальних і мотиваційних якостей особистості вихованця» [4].

«Головною метою національного виховання здобувачів вищої освіти є формування свідомого громадянина - патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів» [4].

Виходячи з пріоритетів виховання можна виокремити деякі принципи організації виховної роботи в закладах вищої освіти.

Наприклад, «демократизм, що передбачає реалізацію системи виховання, яка базується на педагогіці співпраці взаємодії викладача й студента; об'єктивізм і гуманізм як основа взаємодії із суб'єктами виховання; повага до загальнолюдських цінностей, прав і свобод громадян, коректність, терпимість, дотримання етичних норм; професіоналізм, організованість, відповідальність, дисципліна та самодисципліна, компетентність; конструктивність, раціоналізм, активна участь у громадському житті закладу вищої освіти, самодіяльності, спортивних заходах тощо; толерантність, що передбачає наявність плюралізму думок, підходів, різних ідей для вирішення проблем, терпимість до думок інших людей, врахування їх інтересів, терпимість до іншого способу життя та поведінки людей, що відповідає нормативним вимогам законів; індивідуалізація та диференціація, що формують систему виховання у закладах вищої освіти; патріотизм та виховання любові до України, почуття відповідальності; варіативність технологій та змісту виховного процесу» [4].

За результатами проведеного опитування (5 кураторів навчальних груп). Аналіз відповідей показав такі результати. На питання про те, «як Вами виконується кураторська робота», 58% опитаних відповіли: «Із задоволенням, мені це подобається», 31% сказали, що працюють без особливого ентузіазму, просто виконуючи доручення керівництва, а 11% взагалі хотіли б зайнятися чимось іншим.

На питання про те, для чого потрібна робота куратора, більшість респондентів відповіли «для організації життя студентів у закладі вищої освіти» (53%) і «для допомоги в адаптації студентів» (47%). Всі респонденти одноголосно вважають, що кураторська діяльність є необхідною. На їхню думку, найбільшою мірою вона потрібна здобувачам освіти перших курсів, які перебувають в процесі соціально-психологічної адаптації до нового для них середовища. Відповіді на питання «Чи кожен викладач може бути куратором?» розділилися: 41%

стверджує, що «абсолютно кожен», 59% - «тільки той, хто зацікавлений в даній сфері діяльності».

Далі респондентам було запропоновано перелік якостей, які, на їхню думку, повинні бути притаманні гідного куратору, і запропоновано їх проранжувати. Найбільшу кількість голосів набрали такі якості, як комунікабельність (85%), повага до здобувачів (84%), працьовитість (47%), відповідальність (54%), любов до своєї роботи (48%), винахідливість (18%). Таким чином, куратор в їхньому уявленні повинен бути красномовний, щиро любити свою роботу і вихованців.

Аналізуючи форми роботи, які повинні використовувати в їх діяльності куратори, ми отримали наступні результати. Перше місце дісталось проведення кураторських годин (81%), і значно менше число респондентів відзначили екскурсії, організацію концертів і свят, зустрічі з цікавими людьми. З цього можна зробити висновок, що призначення кураторів самі куратори бачать в дуже вузькому колі напрямків своєї взаємодії зі вихованцями.

Виділяючи пріоритетні напрямки в роботі зі студентами, куратори відзначили навчальний процес (100%), соціокультурне життя (62%), взаємини в групах (24%). У самій меншій мірі куратори цікавляться матеріальним становищем вихованців (14%). Однак, враховуючи негаразди створені пандемією куратори приділяють значну увагу здоров'язбереженню здобувачів освіти, куратори дбають про організацію спортивних заходів, індивідуальних занять, відвідування басейну тощо.

На питання про організацію позанавчальної діяльності у вищому навчальному закладі 73% респондентів відповіли, що «подобається абсолютно все: наявність різних спортивних секцій, творчих гуртків, організація святкових концертів»; 17% - «не влаштовує», за причин пасивності, неорганізованості, майже лені.

На питання «що перешкоджає або ускладнює виконання обов'язків куратора в повному обсязі?» були отримані найрізноманітніші варіанти відповідей: відсутність часу (32%), «я в повній мірі виконую свої обов'язки» (30%), небажання вихованців працювати з куратором (23%), відсутність стимулів (15%).

Таким чином, можна зробити висновок: куратори відповідно ставляться до своїх обов'язків, підкреслюють важливість своєї роботи, вважають її потрібною для вихованців, особливо для першокурсників, при цьому слід відзначити недостатню різноманітність форм і напрямків роботи, які використовуються кураторами.

1.2. Роль куратора в процесі гуманізації вищої освіти

Інститут кураторства має вікову історію розвитку. Діяльність куратора академічної групи в сучасному виші зазнала серйозних змін, які пов'язані з модернізацією і реформуванням освіти в цілому. Упродовж розвитку інституту кураторства у вищій школі склалися уявлення про роль та функції куратора.

Визначення основних принципів гуманістичного виховання дає можливість визначитися відносно його сутності, стисло схарактеризувати його парадигму. Таким чином, на думку фахівців «гуманістичне виховання — це педагогічно регульований процесі культурної ідентифікації, соціальної адаптації і творчої самореалізації особистості, завдяки чому відбувається входження дитини в культуру, життя соціуму, розвиток усіх її здібностей і можливостей. Основний механізм цього процесу полягає у власній активності особистості, яка включена у виховний процес як суб'єкт і співавтор» [9].

Наприклад можна сформулювати такі принципи гуманістичного виховання: принцип віри (оптимістична гіпотеза). Реалізується у вірі у можливості кожного, наданні допомоги у самоствердженні й самовираженні; принцип педагогічної доцільності та зацікавленості.

Вимагає від куратора будувати виховний процес як з кожним здобувачем, так і колективом відповідно до завдань, урахуваючи особливості та потенційні можливості кожного студента; принцип цілісності; принцип системності. Системність — це послідовність та підпорядкованість усіх компонентів виховання. Системне вирішення будь-яких проблем ефективніше, ніж окремі дії; принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей. Враховує вікові особливості, уміє виявляти, розкривати здібності та обдарування своїх вихованців; принцип зв'язку виховання з життям. Виховний процес органічно пов'язаний із суспільним життям міста і країни, зокрема університету групи. Забезпечення активної позиції здобувачів у житті і колективній діяльності полягає у поєднанні студентського самоврядування та ініціатив. Принцип базується на об'єктивному прагненні студента до самостійності та самоствердження.

Професійна роль куратора передбачає тісне поєднання індивідуальних, особистісних, власне суб'єктивних якостей, адекватність яких сприяє успішному виконанню професійних обов'язків і впливає на стиль виконання ролі куратора. Діяльність куратора академічної групи може бути спрямована на створення сприятливого психологічного клімату в колективі, на розвиток вміння працювати в команді, оперативно приймати рішення в кризових і нестандартних ситуаціях, налагоджувати ділові взаємини в колективі.

Функції діяльності кураторів передбачають цілеспрямовано сприяти процесу культурного зростання здобувачів вищої освіти, сприяють формуванню певного досвіду в різних ситуаціях. Однак, часто куратора сприймають як того, хто інформує і контролює. У куратора багато функцій, але, перш за все, він наставник, а в сучасному розумінні - менеджер, тобто той, хто використовує ресурси і внутрішній потенціал інших людей для досягнення конкретних цілей.

«Інститут кураторів є управлінською ланкою, яка взаємодіє з іншими у системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує її організацію на рівні студентської академічної групи. Робота куратора спрямована на організацію навчання та дозвілля студентської молоді, виховання в майбутніх спеціалістів високоморальних почуттів, загальнолюдської, професійної та національної культури» [13].

Наведемо в таблиці деякі типи задач, що виконують куратори (Таблиця 1.1.).

Таблиця 1.1.

Типи задач куратора академічної групи

Куратор-«інформатор»	Передбачає, що його єдиним завданням є своєчасна передача необхідної інформації здобувачам вищої освіти (про розклад, про будь-які заходи тощо). Він не вважає за потрібне вникати в життя групи, вважаючи студентів дорослими і самостійними.
Куратор-«організатор»	вважає за необхідне організувати життя групи за допомогою будь-яких позанавчальних заходів (вечори, походи в театр тощо) У свої обов'язки він також включає участь у виборах старости, відчуває відповідальність за те що відбуваються міжособистісні конфлікти в групі і намагається включатися в життя групи.
Куратор-«психотерапевт»	дуже близько до серця приймає особисті проблеми здобувачів освіти, готовий вислуховувати їхні одкровення, намагається допомогти порадою. Він дуже багато особистого часу витрачає на психологічну підтримку членів академічної групи, встановлює занадто близькі контакти і ризикує емоційним виснаженням.
Куратор- «мати»	бере на себе батьківську роль щодо здобувачів вищої освіти. Він надмірно їх контролює, нерідко позбавляє ініціативи. Вирішує сімейні та особисті справи здобувачів, але не з точки зору психологічної підтримки, а як контролюючий батько, що вимагає повного підпорядкування його рішенням. Найчастіше це люди старшої вікової категорії, і в своїх

	відносинах зі здобувачами вищої освіти вони посиляються на свій життєвий досвід.
Куратор- «безтурботна людина»	не вважає за необхідне виконувати будь-які обов'язки, нечітко уявляє коло своїх завдань. Він тільки формально вважається куратором, нерідко навіть не уявляючи собі групу здобувачів вищої освіти.
Куратор- «адміністратор»	своїм основним завданням бачить інформування адміністрації про пропуски студентів, веде облік відвідуваності. Виконує в основному контролюючу функцію, але, на відміну від куратора-мати, виконує її формально, без особистої зацікавленості і включеності в інтереси студентської групи.

Безумовно в роботі куратора всі перераховані функції мають місце, але посилюється і домінує у відповідних ситуаціях тільки одна.

Узагалі, запорукою успіху кураторської роботи є зацікавленість адміністрації закладу вищої освіти, яка відноситься сьогодні до цього виду діяльності як до формальних обов'язків викладача. На наш погляд, сьогодні гостро необхідні механізми відбору кураторів із загального числа викладачів, адміністративні заходи по мотивації кураторів, механізми ефективного навчання і контролю їх діяльності. Для цього необхідно активно застосовувати систему відповідних стимулів задля забезпечення зацікавленості кураторів у якісній праці.

Робота куратора як вид професійно-педагогічної діяльності має такі характеристики, як цілеспрямованість, вмотивованість, продуктивність. Відповідно до цього критерію вченими практиками [21, с.100] виявлено рівні професійно-педагогічної діяльності куратора студентської групи (Таблиця 1.2.).

Таблиця 1.2.

Рівні професійно-педагогічної діяльності куратора студентської групи

Перший	рівень	Куратор	пропонує	здобувачам	освіти
--------	--------	---------	----------	------------	--------

(непродуктивний)	звертатися з потрібних питань, сам не проявляючи ініціативи і зацікавленості.
Другий рівень (малопродуктивний)	Куратор готовий допомогти звертатися здобувачам вищої освіти, готовий проявляти ініціативу, але йому не завжди вистачає знань для психологічного аналізу ситуації і розуміння потреб здобувачів освіти для вирішення гострих питань і конфліктів. Іноді в силу інтуїції він діє успішно і відповідно до ситуації.
Третій рівень (Середньопродуктивний)	Куратор володіє деякими способами організації і безсистемними знаннями в межах психофізіологічних особливостей віку здобувачів вищої освіти, їх потреб і способів навчання, особливостей вирішення деяких конфліктних ситуацій. Але він не прагне поповнювати свої знання, вони уривчасті і несистематизовані.
Четвертий рівень (Продуктивний)	Куратор має необхідні знання, застосовує їх і прагне поповнювати, розуміючи необхідність в зв'язку з виникаючими складними ситуаціями. Чи не виходить за рамки своїх формальних обов'язків.
П'ятий рівень (високопродуктивний)	Куратор складні ситуації розглядає як завдання для розвитку студентів та саморозвитку. Він не тільки постійно поповнює свої знання з метою їх застосування, а й творчо підходить до складних ситуацій, нерідко сам організовує розвиваючі ситуації для здобувачів освіти.

Наведемо приклад низки функцій, які виконується куратором, зокрема: інформативна (передбачає відповідальність куратора за своєчасне отримання студентами необхідної їм інформації щодо навчальних і позанавчальних заходів); організаційна (структурування куратором поза навчального життя групи); комунікативна (забезпечення і підтримка сприятливого психологічного клімату групи, структурування

внутрішньогрупових відносин, безпосередню участь в житті групи в якості формального лідера); контролююча (адміністративна); творча (передбачає розширення діяльності куратора відповідно до його індивідуальних потреб і здібностей).

Визначені функції є характерними для визначення кола відповідальності кураторів, однак, остання функція передбачає особистісний відтінок організаційної діяльності куратора, всі інші вимагають чіткого регламенту дій. Головне, все має діяти відповідно до фаховості куратора та його рівня педагогічної культури.

У той же час виокремлюють аналітичну, організаційну, комунікативну та соціалізуючі функції. Нами було узагальнено зміст таких функції у таблицю 1.3.

Таблиця 1.3.

Функції куратора навчальної групи

Функція	
аналітична	Враховання міжособистісних стосунків в колективі, мотивів навчально-пізнавальної діяльності, рівня інтелектуального розвитку та індивідуальних особливостей, соціально-побутових умов життя, стану здоров'я. Слід враховувати результати навчання.
комунікативна	Забезпечує уміння взаємодіяти зі студентами, пояснювати і аргументувати свою точку зору, навчати аналітично відноситися до інформації під час дебатів тощо.
організаторська	Надає необхідну допомогу студентському самоврядуванню, реалізується уміння згуртування групи, організації волонтерських заходів тощо.
соціалізаційна	реалізується у гуманістично-орієнтованій взаємодії «педагог – студент». В ході поза аудиторної роботи куратор надає можливість студентам оволодіти соціальними ролями, набути досвіду соціального досвіду. Організовується суб'єкт-суб'єктна взаємодія.

Як бачимо, всі функції куратора спрямовані на отримання позитивного соціального досвіду здобувачів вищої освіти.

Таким чином, спираючись на наукові дослідження вчених окреслити педагогічні умови ефективності виховних впливів кураторів в групі здобувачів вищої освіти. Серед таких є: «надійна та всеохоплююча діагностика ефективності професійно-особистісного розвитку, систематичний моніторинг рівня сформованості найважливіших особистісних і професійних якостей майбутніх фахівців; реальна диференціація і індивідуалізація професійного виховання, заснована на результатах моніторингу професійно-особистісного розвитку здобувачів вищої освіти; куратор повинен бути знайомий з віковими психофізіологічними особливостями здобувачів освіти, з особливостями їх мотиваційної сфери, з психологією міжособистісної взаємодії і психологією академічної групи; майбутнім фахівцям повинні бути пред'явлені еталони, зразки, що задають планку вимог здобувача освіти до себе, як представника своєї професії; повинні бути забезпечені реальні умови самооцінки для порівняння себе з іншими, формування на цій основі власних перспектив професійного та особистісного зростання; здобувач повинен бачити і розуміти динаміку позитивного і стійкого професійно-особистісного розвитку, сам повинен оцінювати, наскільки він наблизився до задається їм самим зразком; повинен бути запропонований ряд варіантів соціально корисної професійно-орієнтованої практичної діяльності; куратору необхідно включити кожного здобувача в соціально-корисну діяльність, в заняття творчих колективів та громадських об'єднань тощо; повинні бути створені реальні можливості і стимули для активної взаємодії майбутнього фахівця з культурою і мистецтвом, освоєння їм кращих зразків художньої творчості, культури» [10].

«Існуюча в даний час система кураторства по дуже багатьох аспектах не відповідає висунутим до неї вимогам через те, що в

переважній більшості випадків вона обмежується виконанням ряду загальнопедагогічних завдань і в основному функціонує, керуючись інтуїтивними уявленнями про організацію виховної діяльності, не враховуючи індивідуальні особливості студентів» [1]. У зв'язку з цим необхідно уточнити основну мету, пріоритетні напрямки, функції, методи і форми виховної діяльності кураторів академічних груп. Актуалізується потреба у виробленні нових напрямків і підходів до вдосконалення виховної діяльності кураторів.

Однією з головних завдань куратора ХХІ ст. є надання підтримки студентам в період адаптації їх до соціально-професійного простору закладу вищої освіти. Всі ці функції дозволяють вважати куратора суб'єктом поза навчальної роботи у закладі вищої освіти, орієнтованої на соціальний розвиток майбутніх професіоналів.

Критеріями ефективності управління системою виховної роботи на рівні куратора академічної групи є: «рівень вихованості майбутніх спеціалістів; активність, згуртованість групи, суспільно-корисний характер діяльності групи; стабільний режим роботи академічної групи, відсутність серйозних випадків порушень трудової та навчальної дисципліни студентами; позитивна мотивація навчально-виховної діяльності студентів, що виявляється у навчально-пізнавальній, науково-дослідній, інших видах діяльності; мікроклімат у групі, що сприяє самореалізації особистості кожного студента; різноманітність форм виховної позааудиторної роботи, що сприяє самореалізації особистості кожного студента; діяльність студентського самоврядування у групі; оволодіння студентами досвідом соціальної поведінки» [23].

Однак слід зазначити: у роботі сучасних кураторів є низка недоліків, зокрема, не розроблені єдині підхід щодо організації роботи кураторів; практично відсутнє методичне забезпечення участі куратора у реалізації компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх фахівців; зміст, форми і методи поза навчальної діяльності не

відповідають запитам сучасних здобувачів освіти. Таким чином у сучасних вишах діяльність куратора є одним з важливіших напрямів позанавчальної діяльності.

1.3. Виховний імідж сучасного куратора навчальної групи

Як відомо, сучасні зміни в освіті, реалізація концепції нової української школи вимагає переосмислити провідну мету модернізації освіти: максимально наблизити навчання і виховання майбутнього фахівця до запитів часу, створити умови для реалізації його індивідуальних здібностей, творчої активності, допомогти розкриттю всіх обдарувань особистості.

Сучасні дослідження, які розглядають проблеми освіти, доводять що позитивні результати можна побачити тільки за умов взаємопроникнення академічної й поза навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Позанавчальна діяльність набуває сенсу і стає невідомою частиною навчально-виховного процесу. Реалізація вихованців у поза навчальної діяльності дозволяє у повної мірі засвоювати різні соціальні ролі, сприяє успішній адаптації у розвивальному середовищі вищого навчального закладу.

Необхідно зауважити, що загальнокультурні і професійні компетенції, що входять в соціальну компетентність, найбільш ефективно формуються і розвиваються в середовищі, наближеному до професійного, тобто в діяльнісному середовищі. Позанавчальна діяльність реалізується за умовами для самореалізації, саморозкриття особистості, допомагає студентам придбати вміння працювати в колективі, проводити переговори, управлінські навички, а також навички безконфліктного спілкування.

Однак, слід звернути увагу на особистість самого куратора навчальної групи. Ми знаємо, що перше враження про куратора залишає значний слід в житті вихованців.

Імідж куратора академічної групи в умовах студентоцентризму є важливим елементом професійної діяльності куратора. Імідж – це спеціальна техніка подачі самого себе, самопрезентація в процесі спілкування зі студентською молоддю. За даними аналізу [53 с.30-32.] «встановлено, що головними елементами такої самопрезентації куратора є: щире прагнення до розвитку стосунків зі студентами, самоствердження особистості, а також психологічна готовність та необхідність професійної діяльності».

Поняття «імідж» прийшло в педагогіку з менеджменту, політології, реклами тощо. Наприклад, М. Піскунов дає наступне визначення: «Імідж - це емоційно забарвлений образ, часто свідомо сформований, що володіє цілеспрямовано заданими характеристиками і покликаний чинити психологічний вплив певної спрямованості на конкретні групи соціуму» [42, с.46].

У той же час «психологи стверджують, що «образ в психологічному сенсі - це суб'єктивна модель чого-небудь» [32], отже, образ професіонала - це свого роду суб'єктивна модель, пов'язана з уявленнями про професійну діяльність і професійно важливі якості» [27].

У точному перекладі з англійської «імідж» - це образ, зображення [словник]. Отже, імідж куратора - це характер, створюваний з метою донести до студентів певну інформацію через такі зовнішні прояви, як поведінка, світогляд, зовнішній вигляд. Імідж - це завжди єдність внутрішнього і зовнішнього, він повинен відображати внутрішню суть і міцно базуватися на ній.

Тому важливо, щоб у студентів сформувався такий імідж куратора, який викликає повагу до нього як до професіонала, компетентної людини, який може вирішити якщо не всі, то багато проблеми студента.

Слід зазначити, що дотримуватися іміджу викладача вищій школи значно складніше, чим вчителю. Наприклад, здобувача освіти більш вимогливі до педагога, у них розвинені відчуття краси, смаку, у них сформовано низку відповідних життєвих позицій.

Безумовно для вихованців важливими є викладачі з успішним іміджем, які мають візуальну привабливість, щиру посмішку, розвинуте відчуття власної гідності і позбавлення від заниженої або завищеної само оцінок, вміння знаходити методи мотиваційної готовності до успіху і само мотивації, соціальна і особиста відповідальність, бажання змінюватися, вироблені комунікативні здібності, вміння знайти правильний підхід, встановити з ними доцільні, з педагогічної точки зору, взаємини.

До речі вихованці звертають у вагу на витонченість рухів, жестів, міміки викладача-куратора. Для них важливо щоб куратор виказував володіння мистецтвом педагогічних переживань, які представляють собою сплав природних переживань і педагогічно доцільних якостей, здатних вплинути на вихованців в потрібному напрямку. Не менш важливим є прояв здатності до педагогічної імпровізації, вміння застосовувати всі різноманітність засобів впливу (переконання, навіювання, зараження, різні прийоми).

Однак, неможна забувати про розвиток позитивного мислення, здатність перетворювати невдачу в успіх, самовиховання, самоконтроль, самоорганізацію, самоосвіту, в той же час постійну зацікавленість в професійному зростанні, наукову і, зокрема, психологічну компетентність.

Для нашого дослідження цікавою є думка дослідниці І. Зимньої, яка виділяє «три групи компетентностей виховної спрямованості:

- компетентності, що відносяться до самої людини як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування: компетентність ціннісно-смысловий

орієнтації в світі, інтеграції, громадянськості, самовдосконалення, саморегулювання, саморозвитку;

- компетентності, що відносяться до соціальної взаємодії людини та соціальної сфери: соціальної взаємодії, компетентність в спілкуванні;

- компетентності, що відносяться до діяльності людини: пізнавальної діяльності, компетентність діяльності (гра, праця, вчення), інформаційних технологій» [22].

Таким чином, слід зауважити, що педагог-куратор як професіонал-фахівець, вихователь-наставник, особистість-індивідуальність, є активним суб'єктом професійного виховання, а його діяльність є компетентнісно орієнтованою.

РОЗДІЛ 2. Технології фасилітаційної взаємодії в роботі куратора

2.1. Організація партнерської взаємодії куратор-здобувач вищої освіти

Перегляд освітніх можливостей надає можливість корелювати з концептуальними засадами реформування освіти «Нова українська школа» й має спрямування на активне впровадження в освітній процес педагогіки партнерства як одного із основних факторів ефективної синергії його учасників. «Виклики сучасності стимулюють до формування у закладі освіти організаційно-педагогічних умов плідної співпраці педагогів, ліцеїстів, батьківської громадськості, соціальних інститутів, закладів освіти та наукових установ з метою створення інноваційного розвивального середовища – «поля креативності», яке спонукає, мотивує, організовує та спрямовує їх до творчої діяльності в ім'я спільної мети — формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству» [20].

Зміст Концепції національного виховання спрямований на формування результативності виховання за активної участі педагога. В цьому документі йдеться про «неординарність особистості педагога, його втілення в собі людського ідеалу, готовність до навчально-виховної діяльності, навички проектування розвитку особистості, вміння слідкувати за новими тенденціями розвитку професійної підготовки.

Таким чином, сучасний куратор в ідеалі відповідає стандартам кваліфікованого вихователя громадян України» [26].

Для сучасного оновлення підходів до виховання молоді важливою концептуальною основою є налагодження партнерської взаємодії задля реалізації основних освітніх цілей. Педагогічна взаємодія розглядається як обмін інформацією, організація спільної творчої діяльності і побудова взаємин в активній взаємодії з вирішення педагогічних, психологічних проблем.

«Взаємодія у виховному процесі реалізується шляхом створення ситуації психологічної єдності; забезпечення можливості самовираження особистості; прихованого керування ініціативою студентів. Виховний процес, заснований на педагогічній взаємодії, забезпечує ефект спільного розуміння, спільної оцінки, які стимулюють перспективу зростання студентів, розвиток професійних поглядів, активної професійної позиції та творчого стилю їх діяльності» [28].

«Термін "партнерство" переважно визначають як: система взаємин, які відбуваються у процесі певної спільної діяльності; спосіб взаємодії і взаємин, організованих на принципах рівності, добровільності, рівнозначності та доповнюваності всіх її учасників; організаційна форма спільної діяльності, що передбачає об'єднання осіб на відповідних умовах розподілу праці та активної участі в її реалізації; спосіб взаємин, за яких зберігаються права кожної із сторін, чітко узгоджені і злагоджені дії учасників спільної справи, що ґрунтуються на засадах взаємовигоди та рівноправності» [3].

«Визначення напрямків партнерства залежить від багатьох чинників законодавчого, часового, природного, історичного та іншого характеру. Партнерство залежить від культурно-освітнього потенціалу, традицій, ставлення можливих партнерів один до одного, рівня економічного потенціалу тощо. Партнерство ґрунтується на співпраці, на спільних інтересах та потребах, добровільності участі у партнерській акції,

рівноправності усіх партнерів у межах виконання партнерської угоди (програми, проекту), відповідності змісту, цілей та наслідків вимогам законодавства в сфері освіти» [27, 29,33].

Критерії, що «визначають ефективність ідеї розвитку стосунків партнерства як найпродуктивнішої системи взаємин в умовах педагогічної взаємодії: сформована професійно-особистісна готовність педагога до гуманізації освітнього середовища; відкритість, тобто практично повна відсутність маніпуляцій за умови ясності цілей дій обох сторін; позитивна взаємозалежність суб'єктів міжособистісної взаємодії (усвідомлення спільної мети, наявність загальних ресурсів, докладання спільних зусиль для вирішення проблем); право на автентичність кожного учасника педагогічної взаємодії; усвідомлення індивідуальної та групової відповідальності (внутрішня і зовнішня мотивація спільної діяльності суб'єктів); можливість задовольняти основні міжособистісні потреби в процесі спільної діяльності та спілкування; підтримуюча взаємодія, що забезпечує сприятливий психологічний клімат; високий рівень розвитку соціальних умінь і навичок спілкування; рефлексивний аналіз власної поведінки в контексті соціальної поведінки інших суб'єктів тощо» [3].

«Партнерство відрізняється від поодиноких розрізнених дій саме змістом, пріоритетом загальних інтересів і цілей над інтересами окремого партнера. Саме тому вважаємо за доцільне для кожного напрямку партнерства розробляти довгострокові цільові програми (проекти), що можуть бути об'єднані у загальну програму соціального партнерства навчального закладу в галузі вдосконалення і розвитку системи освіти» [38].

2.2. Педагогічні умови взаємодії в академічній групі

Сучасні заклади освіти виконують завдання розвитку особистості кожного здобувача вищої освіти. Це в свою чергу передбачає

кардинального оновлення системи освіти, передбачає розкриття творчого потенціалу суб'єктів навчання і виховання. Його творчого потенціалу.

На суб'єктне становлення здобувачів освіти впливає виховне середовище університету, факультету, групи, безліч відносин, що складаються між суб'єктами виховання на різних рівнях взаємодії. «Найважливіша роль в особистісному і професійному розвитку студентів належить куратору групи і тій системі відносин, яка складається в його взаємодії з групою. Куратор і студентська група виступають як суб'єкти щодо стійкої системи виховних відносин, що складаються в професійно особистісному спілкуванні і діяльності. Виходячи з об'єкта спрямованості, куратор і студентська група є носіями відносин до себе, до діяльності і до інших. Вивчення системи суб'єкт-суб'єктних відносин неможливо без обліку та аналізу відносин суб'єкта до себе і до діяльності» [2]

Спираючись на доробки науковців про організацію роботи кураторів академічних груп нами зроблено спробу виокремити показники взаємодії куратора та здобувачів вищої освіти (Таблиця 2.1.)

Таблиця 2.1.

Показники розвитку системи відносин у взаємодії куратора та студентської групи

Суб'єкт	Відношення	Критерії		
		Ціннісно-мотиваційний	Позитивно емоційний	Діяльнісно-творчий
К У Р	До себе	Ступінь самоповаги	Рівень самооцінок	Здібність саморефлексії
	До спільної діяльності	Прийняття цілі та особистісного сенсу діяльності	Спільна творча діяльність	Прагнення до самореалізації
	До	Ступінь	Рівень емоційної	Відкритість

А Т О Р	здобувачів	осмислення цінності і сприйняття особистості здобувача	зацікавленості	до діалогу
	До навчальної групи	Прийняття групи як суб'єкта із своєю системою цінностей	Рівень комунікабельност і, емоційна включеність	Прагнення налагодження партнерських відносин

Означені показники визначають рівень суб'єктного відношення куратора до навчальної групи. Суб'єктність куратора в контексті розвитку системи відносин зі студентською групою представлена відношенням до себе, до іншого, до діяльності, рівень становлення яких визначається одночасно ціннісно-мотиваційним, позитивно-емоційним та діяльнісно-творчим критеріями.

На нашу думку, реалізація гуманістичних цінностей людиноцентризму та суб'єкт-суб'єктних настанов в освіті вимагає переосмислення рольової позиції куратора академічної групи.

Важливим напрямком методологічного і методичного забезпечення роботи викладачів-кураторів в контексті особистісно-орієнтованої освіти є оснащення фахівців відповідними психотехнологіями фасилітаційної взаємодії. До таких технологій, перш за все відносяться технологія короткострокової позитивної психотерапії та технологія актуалізаційної суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

«Плануючи позааудиторну роботу, куратор має враховувати принцип взаємодії, який включає: психологічний комфорт, що забезпечує саморозвиток особистості; активність формування особистості майбутнього фахівця; педагогічне співробітництво, співтворчість, толерантність і взаємоповагу в системі «куратор –

студенти»; створення індивідуальної програми для учасників позааудиторних заходів» [6]

Психологі гуманісти у своїх теоретичних розробках в галузі освіти досліджують особливості особистості, діяльності, спілкування і творчості педагога-фасилітатора. Наприклад, «К. Роджерс прагнув подолати знеособленість виховання в освітньому середовищі, звертаючись до інтересів учнів, до можливостей стимулювати і розвивати саме особистісний підхід» [47].

Як відомо взаємини між суб'єктами виховання мають носити характер толерантності. Згідно з академіком І. Бехом, «толерантні взаємини – це взаємопроникнення особистості в особистість в єдності глибокого взаєморозуміння і такої ж міри почуттєвого вживання у дещо відмінні внутрішні світи з метою набуття ціннісно-сислової гармонії у тих чи інших сферах їхнього буття» [9, с. 4].

Формування партнерських відносин в системі куратор-здбувач освіти вимагає розробки відповідних педагогічних умов. Аналіз опитування кураторів академічних груп педагогічного факультету (5 осіб) надає підстави виокремити педагогічні умови, які сприяють якісній організації роботи куратора.

Першою умовою, на наш погляд, може бути необхідність створення психоемоційного комфорту та створення ситуації успіху у студентоцентрованому освітньому середовищі закладу освіти. Завдяки цьому організація виховних впливів буде сприяти переживанню радості, задоволення від здобутків, що значно підвищить рівень самооцінки й самоповаги, вивільненню особистісних ресурсів та прихованих можливостей, розвитку творчого потенціалу.

Як відомо, ситуація успіху «виникає тоді, коли позитивні емоційні переживання збігаються з очікуваннями студента або перевершують їх, що стимулює мотивацію діяльності, прагненням стати кращим, змінюючи ставлення до майбутньої професії і свого місця в ній.

Створення ситуації успіху можливе за умови інтерактивної навчальної взаємодії, співтворчості та толерантності у спілкуванні та взаємодії між педагогом-куратором та студентами. Толерантність як ставлення породжує довіру, готовність до співпраці, педагогічного партнерства та компромісу, дружелюбність і товарицькість, дає змогу наповнити педагогічний діалог гуманістичним змістом» [4].

Важливою умовою є організація діалогу як між студентами, так і між студентами та кураторами «у закладі вищої освіти навчальний діалог виступає як інтерактивна взаємодія і характеризується відкритістю спілкування та дає можливість зорганізувати процес співпраці, в основу якого покладено: взаємопорозуміння й налаштування на емоційнопсихологічний світ партнера та досягнення спільної мети. Рухом педагогічного партнерства в закладі вищої освіти виступає ціннісносміслова єдність на основі діалогових відносин, що створює «єдине поле порозуміння».

«Між викладачем та студентами в закладі вищої освіти навчальний діалог виступає як інтерактивна взаємодія і характеризується відкритістю спілкування та дає можливість зорганізувати процес співпраці, в основу якого покладено: взаємопорозуміння й налаштування на емоційнопсихологічний світ партнера та досягнення спільної мети. Рухом педагогічного партнерства в закладі вищої освіти виступає ціннісносміслова єдність на основі діалогових відносин, що створює «єдине поле порозуміння»» [56].

Наступна умова – стимулювання партнерів до рефлексивної діяльності, яка розглядається як важливий механізм усвідомлення успіху і неуспіху. «Куратор має організувати взаємодію із здобувачами в такій спосіб, щоб процес виховних впливів на вихованців носив характер розуміння власних можливостей, ресурсів, які допомагають реалізуватися в діяльності тощо. «Розвинена рефлексія забезпечує усвідомлену

мотивацію студентів під час виконання ними тих чи інших проблемних ситуацій, навчальних задач, при виборі варіанту поведінки в будь-яких професійних ситуаціях» [45].

Сучасній інститут кураторства набуває обертів кардинальних змін в організації роботи із вихованцями. Тому можна окреслити ще одну умову – це фасилітаторство. «Рушійними силами фасилітованої взаємодії є внутрішньоособистісні протиріччя старшокласника, а основними характеристиками – діалоговість, свобода, творчість, розвиток позитивної «Я-концепції». Таким чином, фасилітована взаємодія є умовою і джерелом саморозвитку особистості»

«Мета фасилітатора — зробити так, щоб група залишалася зрівноваженою на обох важливих рейках фасилітації, уникнути ризику сходження з рейок. Зосереджуючися на тій чи іншій рейці, серйозно ризикуємо не досягти успіху. Наприклад, якщо ми ігноруватимемо емоції та почуття групи, вони часто виходитимуть на поверхню й перериватимуть роботу, всупереч чудовим методам, які ми застосовуємо. Так само, якщо фасилітатор цілком зосередиться на процесі, його можуть звинуватити в заміні фасилітації терапевтичною сесією. Для успіху важливі обидві рейки, хоча різниця між ними часто розмита» [5].

Завдання куратора групи як фасилітатора організувати діяльність навчальної групи в основному в поза аудиторний час. Однак проведення кураторських годин чітко корелюється с фасилітацією як «однією з кращих технологій організації групової роботи, яка дозволяє принципово поліпшити якість прийнятих рішень і їх впровадження. Методи фасилітації дозволяють за дійсно короткий проміжок часу, з'ясувати думки співробітників і звести їх до спільного фокусу, знайти точки перетину інтересів різних людей в організації. Корінь слова «facilitate» - це, безумовно, «facile», що означає спрощувати що-небудь, робити процес більш легким.

Важливою умовою, на наш погляд, є «організація соціалізації здобувачів вищої освіти, яка розглядається як сукупність усіх соціальних і психологічних процесів, завдяки яким індивід засвоює систему знань, норм і цінностей, що дозволяють йому функціонувати як повноправному члену суспільства. У науковій літературі зауважується, що соціалізація – це процес двосторонній: особистість, яка формується, є не лише об'єктом зовнішніх впливів, але й активним суб'єктом саморозвитку, який, у свою чергу, також чинить вплив на соціум та його інститути» [16].

Наведені педагогічні умови реалізуються у відповідному навчально-виховному розвивальному середовищі закладу вищої освіти. Спеціально організована діяльність сучасного куратора спрямована на всебічний розвиток особистості здобувача, на спрямованість на самореалізацію у сучасному соціумі.

2.3. Прогнозування результатів сформованості особистості сучасного куратора академічної групи

У сучасних умовах організації виховної діяльності у закладах вищої освіти відбувається процес інтенсивного відродження інституту кураторства з метою організації виховної роботи із здобувачами вищої освіти. Зокрема, першокурсники вимагають відповідну педагогічну підтримку, фасилітацію з боку педагогічних працівників. Однак, на протязі навчання в виші така підтримка може носити різну ступінь зовнішнього виховного впливу на особистість.

У дослідженні ми створили спробу узагальнити теоретичні доробки з проблеми сформованості фасилітаційної компетентності куратора академічної групи.

Вчені виділяють наступні, на наш погляд, важливі складові іміджу куратора у вищому навчальному закладі. Професіоналізм - безумовну

вимогу, без якого не може йти мова про фахівця в будь-якій області, тому необхідні постійне професійне зростання куратора, підвищення рівня його кваліфікації. Компетентність - складова, що передбачає динамізм, швидку і правильну реакцію на мінливі умови і обставини кураторської діяльності. Гуманітарна освіченість: куратор у вищій школі є провідником гуманістичних цінностей, тому суспільству необхідний викладач, який має уявлення про всьому багатстві людської культури і здатний до самовдосконалення.

Куратор «повинен володіти психотехнологіями, тобто практично використовувати психологічні техніки управління людьми в процесі спілкування з ними. Психотехнологія включає і вибір оптимальної моделі поведінки в тій чи іншій ситуації спілкування, і способи організації спілкування. Куратор у вищій школі у першу чергу носій «еталонного» спілкування, яке реалізується через вербальні (мовні) і невербальні (немовні) засоби» [24, с. 26-27].

Унікальну групу спеціальних педагогічних здібностей куратора складають здатності до виховання. Виділяють наступні: правильно оцінювати внутрішній стан іншої людини, співчувати, співпереживати йому (здатність до емпатії); викликати у студента бажання і прагнення до самовдосконалення, домагатися високих моральних цілей; особистісно орієнтувати виховний процес; вселяти в людину впевненість (здатність впливати); ефективно спілкуватися, знаходити потрібний стиль спілкування з кожним студентом, домагатися взаєморозуміння з ним (комунікативні здібності); організувати ефективну спільну та індивідуальну діяльність студентів (організаторські здібності); викликати до себе повагу, користуватися неформальним визнанням з боку студента, мати авторитет (здатність бути неформальним лідером).

Не менш важливою, на наш погляд, є сформованість у сучасного куратора фасилітаційної компетентності. У своєму дослідженні Олена

Фокша надає визначення даному поняттю, зокрема «це компетентність, що здійснює фасилітаційний (супроводжувальний, допоміжний, підтримувальний ефект та ефект полегшення, покращення) вплив; прикметник фасилітації такий, що активізує, супроводжує, підтримує, допомагає» [54]..

Організаційно-педагогічна діяльність куратора спрямовується на виховання у студентської молоді суспільно-політичних, моральних і професійних якостей майбутніх педагогів. Основною метою діяльності куратора є побудова в студентській групі такої виховної системи, яка б на практиці забезпечувала зростання їх особистісного та професійного рівня. Це вимагає від куратора постійних безпосередніх професійно-ділових взаємовідносин із деканатом, кафедрами, керівниками практики, викладачами, студентським активом.

Ще важливою компетентністю сучасного куратора, на нашу думку є сформованість толерантності. Для спілкування зі здобувачами вищої освіти важливим є порозуміння під час організації діалогу. Структура і зміст міжособистісної взаємодії мають можливість бути створеними самими партнерами, або соціальними обставинами, у яких відбувається їх спілкування. Натомість, маючи здатність протидіяти обставинам, підкорювати їх власним інтересам, потребам, розумінню ситуації, саме людина визначає: ставитися до партнера як суб'єкту чи об'єкту, як до мети або засобу власної діяльності.

В межах проведення дослідження нами було визначено і обґрунтовано низку якостей особистості куратора навчальної групи, які мають сприяти в організаційній роботі із здобувачами вищої освіти.

За результатами спостереження визначено якісні показники виховного впливу на розвиток групи студентів за двома показниками.

Перший - якість фасилітаційного впливу куратора на вихованців узагальнено у діаграмі (Рисунок 2.1.)

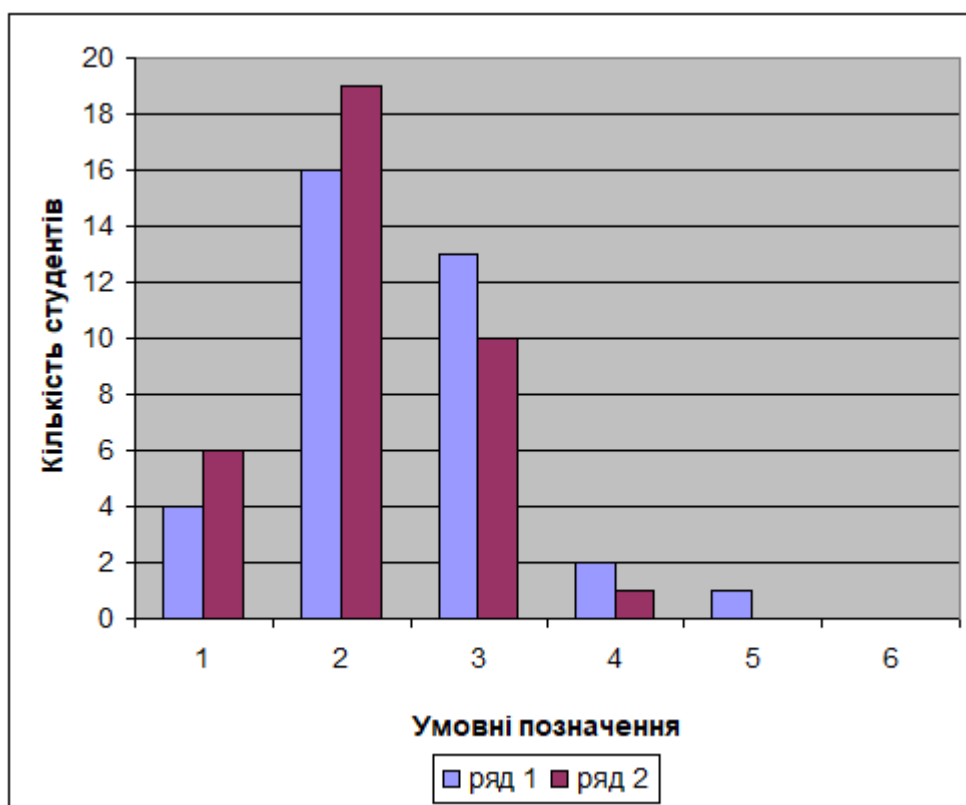


Рис.2.1. Динаміка змін у вияву фасилітації під час спостереження

Наведена діаграма ілюструє загальну тенденцію у розподілі студентів експериментальної вибірки за показником впливу куратора на реалізацію фасилітації. Як бачимо, за даними попереднього спостереження (ряд 1), найбільша і майже однакова кількість студентів припадає на зону реалізації вибіркової (2) і пасивної фасилітації (3). Незначна кількість студентів припадає на зони прояву фасилітації (1), пасивної реалізації (4) та спонтанного, вибіркового рівня (5), при їх відсутності в зоні свідомої, усталеної дії (6).

Наступна діаграма на рис. 2.2 характеризує динаміку змін за комунікативною толерантністю.

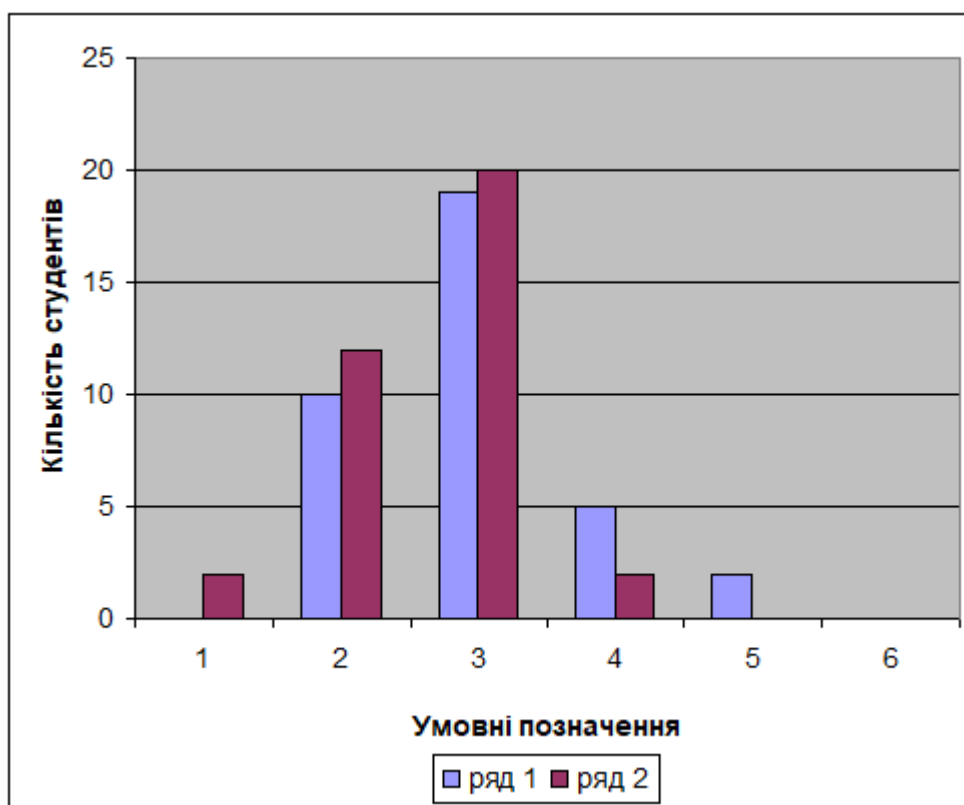


Рис. 2.2. Динаміка змін у вияву комунікативної толерантності під час спостереження

Порівняння стовпчиків, які характеризують вибірку кураторів на першому етапі (1 ряд) зі стовпчиками 2 ряду, що відображають розподіл кураторів на прикінцевому етапі спостереження, показує однакову картину розподілу учасників експерименту за рівнями прояву комунікативної толерантності. Проте у результатах кінцевого спостереження (2 ряд) є тенденція зменшення кількості у зоні прояву інтолерантності (4,5,6) зі збільшення її у зонах інтуїтивної (3), свідомої і усталеної (1,2) толерантності.

Отже, результати обробки даних матеріалів спостереження виявили позитивні зміни. За всіма показниками, що контролювались в магістерській роботі, у кураторів спостерігаються позитивні зміни в їх організаційній роботі з навчальними групами здобувачів вищої освіти покращились результати при комунікації, проведенні діалогів.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розглянуто проблему організації роботи кураторів закладів вищої освіти, визначено педагогічні умови формування у них професійних якостей, що дозволяють із інноваційними режими працювати із здобувачами вищої освіти.

У сучасному суспільстві вища освіта визнана одним з найбільш важливих і потужних ресурсів економічного і культурного зростання держав, високорентабельним виробництвом, що створює самий цінний і унікальний продукт – освіченого і професійно підготовленого фахівця. Таким чином, підготовка педагогічних кадрів, їх професійне вдосконалення є умовою модернізації вищої освіти.

У світлі освітніх реформ вимагає зміни й інститут кураторства. Збільшується відповідальність за функції куратора навчальної групи, змінюються вимоги до особистості куратора, звертається увага на здобувача вищої освіти як неповторну індивідуальність.

Зокрема, особистість студента можна розглядати як таку, що потребує управління з боку педагогів, оскільки, за нашими спостереженнями, у багатьох здобувачів слабкий рівень сформованості досвіду у спілкуванні, розвитку соціальної і громадянської позиції, незначно проявляється якість самовираження. Безумовно, студент вимагає постійного патронату незалежно від курсу навчання.

Інноваційними у системі виховання можна вважати педагогічний і психологічний супровід. Останнім часом поширюється організаційна робота кураторів: зміни форм проведення заходів, фісилітаційна діяльність. Куратор орієнтується на формування самоактуалізованої особистості, вирішення проблем вільного часу вихованців.

У дослідженні обґрунтовано педагогічні умови, що впливають на результативність організаційної роботи куратора навчальної групи. Зокрема, умов створення психоемоційного комфорту та створення ситуації успіху у студентоцентрованому освітньому середовищі;

стимулювання партнерів до рефлексивної діяльності, яка розглядається як важливий механізм усвідомлення успіху і неуспіху; фасилітаторство.

За результатами спостереження виявлено, що реалізація даних умов вимагає зміни прояву особистісних якостей куратора. Нами виокремлено дві позиції, які необхідні під час спілкування з групою здобувачів вищої освіти: важливою компетентністю сучасного куратора, на нашу думку є сформованість толерантності, фасилітація.

Активізація даних якостей вказала результативність проведеної консультаційної роботи, організованих дискусій зі студентами.

Робота не вичерпує всієї глибини вирішення проблеми і вимагає подальшого розгляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[Електронний ресурс]. Режим доступу:

1. Горшкова М. К вопросу о роли куратора в воспитательном процессе ВУЗа <https://cyberleninka.ru/journal/n/vestnik-kostromskogo-gosudarstvennogo-universiteta-seriya-pedagogika-psihologiya-sotsiokinetika?i=1089748>
2. Настільна книга куратора навчальної групи: Методичні рекомендації.http://gati.snau.edu.ua/web/files/vix_rob/kyrator/kniga_kyrator.pdf
3. На допомогу куратору. <https://www.megu.edu.ua/uk/vykhovna-robota/na-dopomohu-kuratoru>
4. Концепція виховної роботи Центральноукраїнського національного технічного університету <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/kvr.pdf>
5. Положення про виховну роботи у Волинському національному університеті імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/202102/Polozhennia_vykhovnu_robotu.pdf
6. Методичні рекомендації куратору https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/6macko_robkuratoriv_akademgrup/r211.html
7. Авдєєва І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: навч. посібник для вищих навч. закладів/ І. М. Авдєєва, І. М. Мельникова. - К.: Професіонал, 2007. - 304 с.
8. Бабинцев, В.П. Проблемы организации кураторской работы в вузе [Текст] / В.П. Бабинцев, В.А.Воронов, Б.В. Заливанский, Е.В. Самохвалова // Высшее образование. – 2010. – №6. – С. 123-127
9. Бех І. Д. Принцип міжособистісної спільномірності В. Сухомлинського у вирішенні проблеми толерантності / Іван Бех //Освіта. – 2014. – 10 жовт. – С. 3–5., с.4

10. Бугаева Т.П. Деятельность куратора в современном вузе: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Текст. / Т.П. Бугаева – Новокузнецк, 2010. – 26 с.
11. Буяльська Т. Б. Робота кураторів академічних груп у вищому навчальному закладі : метод. посіб. / Т. Б. Буяльська, М. Д. Прищак, Л. А. Мацько ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2007. – 148 с.
12. Буяльська Т. Теоретичні та практичні аспекти роботи кураторів з адаптації студентів першого курсу в умовах вищого навчального закладу / Т. Буяльська, М. Прищак // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2008. – № 5. – С. 105–112.
13. Васильєва М.О. Роль та значення куратора в організації виховної роботи у вищій школі. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2014. № 42-43
14. Військового інституту Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – Київ : ВІКНУ, 2012. – С. 302–307.
15. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 365 с.
16. Горностай П.П. Соціалізація як формування життєвих ролей особистості // Соціалізація особистості як проблема національної освіти. – Ч.2. – Ніжин, 1994. – С.19
17. Гунченко О.Г. І між викладача вищої школи. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2014. №4(63). С. 79-85.
18. Гура С. Роль куратора в адаптації студентів інженерів-педагогів / С. Гура // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : [зб. наук. пр.]. – Харків : Харківський ін.-т
19. Желябіна Н.К. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи/ Методичні рекомендації / Н. К. Желябіна ; під ред. Н. К. Желябіної. – Запоріжжя: ЗДІА, 2007. – 67 с.

20. Закон України “Про освіту” //Законодавчі акти України з питань освіти /Верховна Рада України/ Документ 2145-19, поточна редакція від 05.09.2017
21. Записная книжка куратора студенческой группы: методические рекомендации по организации воспитательной деятельности куратора / О.В. Гришаев, М.В. Щербакова. – Воронеж: Издательско-полиграфический центр Воронежского государственного университета, 2009. – 134 с.
22. Зимняя И.А. Становление ключевых социальных компетентностей на разных уровнях образовательной системы (дескрипторная характеристика как база оценивания) / Под науч. ред. профессора И.А. Зимней:Квалиметрия в образовании: методология, методика, практика: Материалы XI симпозиума. М.: ИЦ проблем качества подготовки специалистов, 2006. – 82 с.
23. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи / Методичні рекомендації / Під редакцією Н. К. Желябіної. – Запоріжжя: ЗДІА,2007. – С. 67-68.
24. Казанович С. В., Завалко Н. А. Теория и методика кураторской работы : учеб.-метод. пособие. УстьКаменогорск, 2008. 180 с, с. 26-27
25. Концептуальні засади реформування середньої освіти “Нова українська школа”/ під. заг. ред. Бібік Н.М. – К.; ТОВ “Видавнича дія” Плеяди”, 2017-206 с.
26. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти: затвердж. коміс. М-ва освіти України 28.02.96, протокол № 2(4–8) // Виховна робота в закладах освіти України : зб. нормат. документів та метод. рекомендацій. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 179–192.
27. Кузлякіна В. Формування колективної свідомості студентів під керівництвом куратора групи / В. Кузлякіна // Сучасна молодь : крок у майбутнє : [матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. для студ.та аспір.]. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. – С. 210–213.

28. Кузьменко Н. В. Роль куратора у формуванні самоствердження студента / Н. В. Кузьменко // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / гол. ред. проф. В. К. Буряк. – Кривий Ріг : КДПУ, 2009. – № 24. – С. 105 – 112.
29. Логвіна-Бик Т. А. Роль куратора у професійному становленні студентів та самоврядуванні / Т. А. Логвіна-Бик // Рідна школа. – 2006. – N.1 (912). – С. 61–65.
30. Лучанінова О.П. Куратор академічної групи як ключовий суб'єкт виховної системи ВТНЗ. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 2017. №1(76). С.120-132.
31. Лучанінова О.П. Обґрунтування педагогічних умов функціонування оновленої виховної системи вищого технічного навчального закладу. Духовність особистості: методологія, теорія та практика: збірник наукових праць, 2015. Вип. 6 (69). С. 113-126.
32. Лушин П.. Учимося фасилітувати. Кіровоград : Изд. Кіровоградського університету, 2000. 52 с
33. Марченко Г. Теоретичні засади виховної діяльності куратора студентської групи / Г. Марченко // Збірник наукових праць
34. Матвіїшин Л. П. Роль куратора групи в організації навчально-виховного процесу / Л. П. Матвіїшин. – Клінічна та експериментальна патологія : [щоквартальний український науково-практичний журнал]. – Чернівці, 2011. – Т. 10. – № 3
35. Маценко Л. Діяльність наставника в системі виховної роботи вищого навчального закладу: монографія. К.: НАКККиМ, 2010. 404 с.
36. Мефанік М. С. Роль куратора академічної групи [Електронний ресурс] / М. С. Мефанік // Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії (45-а; 2012 р.; Харків) : збірник тез доповідей/ Укр. інж.-пед. акад. – Харків: [б. в.], 2012. – Ч. 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/123456789/2448>.

37. мистецтв ім. Котляревського, 2000. – Вип. 5. – С. 180–185.
38. Митцева О.С. Професійний імідж фахівця: суть, функції, структура. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія», 2018. Вип. 59. С.191-200.
39. Нестерчук Д.М. Аналіз та впровадження виховних технологій при формуванні особистості студента у ВНЗ. Збірник науково-методичних праць «Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі», 2016. Випуск 19. С.213-218.
40. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведов. – [4-е изд., доп.]. – Москва : ТЕМП, 2004. – 944 с.
41. Осипова Т.Ю. Виховна робота зі студентською молоддю: навч. посібник для вищих навч. закладів / Т. Ю. Осипова [та ін.]; за заг. ред. Т. Ю. Осипової; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. - Одеса: Фенікс, 2006. – 288 с.
42. Педагогічний словник / [за ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д]. – Київ : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
43. Пискунов М. С. Имиджобразовательного учреждения : структура и механизмы формирования // Мониторинг и стандарты в образовании. 1999. № 5. С. 45–55.
44. Пономарьова Г.Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: Монографія. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 517 с.
45. Прокопенко І. А. Обґрунтування системи підготовки майбутніх учителів до фасилітаційної взаємодії з учнями закладів загальної середньої освіти // Теорія та методика навчання 67 Дистанційна Освіта та виховання. 2019. № 47. С. 101–112
46. Професійна рефлексія майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика формування [Текст] : монографія / М. М. Марусинець ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. - Івано-Франківськ ; Умань : Жовтий О. О., 2012. - 419 с.

47. Рогова Т.В. доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди Фасилітація як потужний інструмент командної взаємодії в діяльності шкільних дитячих організацій\ Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах 2020 р., № 69, Т. 1. С.183-187
48. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека / Карл Рэнсом Роджерс. Москва: Издательство «Прогресс», 1994. 480 с.
49. Романова С. В. Організаційно-виховна робота куратора академічної групи у вищих технічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / С. В. Романова. – Луганськ, 2006. – 20 с.
50. Романова С. В. Організаційно-виховна робота куратора академічної групи у вищих технічних навчальних закладах : дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.07 / Романова Світлана Вікторівна. – Слов'янськ, 2006. – 257 с.
51. Романова С. Роль куратора академічної групи у виховному процесі у вищих технічних закладах освіти / С. Романова // Рідна школа. – 2005. – № 6. – С. 36–42
52. Соколова І. Інститут кураторів у вузі / І. Соколова // Освіта і управління. – 1998. – № 4. – С. 74-82.
53. Тернопільська В.І., Коломієць Т.В., Піонтківська І.О. Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2014. 264 с.
54. Троцько Г. В. Денисенко А. О. Організація виховної роботи кураторів у вищому педагогічному навчальному закладі: [у 3 ч.] Ч. 1: методичні рекомендації/ Г. В. Троцько, А. О. Денисенко; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. - Х.: [б. в.], 2007. - 130 с.

55. Уліщенко А. Імідж викладача вищого навчального закладу в контексті освіти для сталого розвитку. Обрії, 2014. №2(39). С.30-32.
56. Уліщенко А. Імідж викладача вищого навчального закладу в контексті освіти для сталого розвитку. Обрії, 2014. №2(39). С.30-32.
57. Фокша О. М. Детермінанти підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у сучасних закладах вищої педагогічної освіти / О. М. Фокша // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки. - 2018. - № 3. - С. 89-94.
58. Церклевич В. С., Кирилюк Ю. М. На допомогу куратору академічної групи: інформаційно-методичний посібник. – Хмельницький: ХКТЕІ, 2015. – 112 с.
59. Шляхи розширення активного словникового запасу учнів / І.Я. Глазкова // Культура народів Причорномор'я. — 2007. — № 110, Т. 1. — С. 114-116.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, _____ Шершньова Вікторія Вікторівна _____, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;
 - надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

_____20.10.2021_____

_____ (підпис)

_____Вікторія Шершньова_____
(ім'я, прізвище)